

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Коваленко Є.В., Васильченко Н.В.

Організаційно-економічні та інституціональні зміни, що відбуваються протягом останніх років в Україні, об'єктивно обумовили пошук шляхів формування ринкової моделі управління підприємством. В теперішній час в нашій країні відбувається трансформація всієї економічної системи, яку характеризують виникнення та розвиток нових форм власності й організаційно-правових форм господарювання, докорінна зміна методів державного регулювання економіки, значне підвищення ступеня самостійності підприємств, становлення нової нормативно-законодавчої бази тощо. Для виживання підприємств в таких умовах потрібна зміна логіки та базових принципів їх функціонування. Таким чином, удосконалення форм економічного розвитку промислових підприємств на сучасному етапі неможливе без їх реструктуризації, що є способом їх внутрішньої перебудови, який дозволяє підвищити ефективність діяльності відповідно до мінливих вимог ринку та науково-технічного прогресу. Але варто зазначити, що підвищена увага до проблем реструктуризації не призвела до єдності теоретичних підходів у визначенні змісту цього процесу, узагальнення тенденцій, що можливо вже від слідкувати. Це ускладнює розробку практичних рекомендацій щодо проведення реструктуризації підприємств, особливо в післяприватизаційний період, коли виникає потреба наповнювати організаційно-правові перетворення змістом реальної економічної роботи.

Тому, незважаючи на очевидну необхідність реструктуризації українських підприємств, темпи її, а головне – якість усе ще незадовільні. Це зумовлене рядом серйозних проблем, які можна поділити на дві групи – макроекономічні та мікроекономічні. У першій групі найважливішими є такі:

1. Недостатній розвиток ринкового середовища і конкуренції. Багато підприємств тією чи іншою мірою користуються протекціоністською підтримкою держави. Це стримує їхню реорганізацію, дає тимчасові переваги, але водночас “заганяє хворобу всередину”.

2. Нестабільність правової бази, що не дає змогу виробити довгострокову стратегію реструктуризації та недосконалість існуючого законодавства, яке на багато питань не дає відповіді.

3. Слабкий розвиток українського фондового ринку та його інструментів, що не дає змогу повною мірою використовувати фінансові інструменти при проведенні реструктуризації.

4. Відсутність доступних джерел фінансування реструктуризації, що зумовлює її низьковитратну форму.

5. Криза неплатежів, яка призвела до невивільнення оборотних засобів для нормального функціонування підприємств і як наслідок – високий рівень бартеризації економіки, що зменшує обсяг реальних коштів підприємства.

Фактори другої групи (мікроекономічні) тісно пов'язані з переліченими і є не менш важливими. До них належать:

1. Відсутність напрацьованих методичних підходів і недостатній досвід. Перетворення часто мають несистемний характер, є симбіозом централізовано-планових та ринкових інструментів, що звичайно не забезпечує їх ефективність.

2. Психологічна неготовність керівників до проведення докорінної реструктуризації. Поки існує цей бар'єр, реструктуризація матиме формальний характер і обмежуватиметься лише зміною назв, косметичним коригуванням організаційних структур і очікуванням зовнішніх інвестицій.

3. Відсутність у більшості випадків управлінського обліку, що не дає змоги своєчасно реагувати на упущення та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

4. Брак у господарських суб'єктів власних коштів і мала привабливість підприємств для кредиторів.

5. Складність використання кваліфікованих спеціалістів. Багато українських підприємств не можуть скористатися послугами консалтингових фірм через високу вартість їх послуг, до того ж вітчизняний ринок консалтингових послуг розвинутий слабо.

Тільки поступове подолання зазначених проблем, в чому велика роль належить державі, дасть змогу створити реальні передумови для ефективного проведення реструктуризації всіх українських підприємств, що її потребують.